

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska

po rozpoznaniu wniosku K. P. o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. III PSKP 49/22

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 maja 2023 r.,

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

W marcu 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek K. P. (dalej także jako: „Wnioskodawca”) – złożony w jego imieniu przez jego pełnomocnika – o zmianę składu rozpoznającego sprawę kasacyjną toczącą się z udziałem Wnioskodawcy w Sądzie Najwyższym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygnaturą III PSKP 49/22 ewentualnie o zbadanie w trybie art. 29 § 5 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1904, ze zm.; dalej: u.SN.) spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN X.Y. oraz dwóch innych sędziów Sądu Najwyższego (w odniesieniu do których wniosek został zarejestrowany pod innymi sygnaturami akt sprawy) wyznaczonych do składu rozpoznającego ww. sprawę kasacyjną toczącą się pod sygnaturą III PSKP 49/22

Zdaniem Wnioskodawcy, SSN X.Y. nie spełnia wymogów ustawowych niezbędnych do zachowania właściwego standardu niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. III PSKP 49/22 przede wszystkim z uwagi na całokształt okoliczności związanych z jej powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że SSN X.Y. została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3; dalej również: ustawa nowelizująca). Tymczasem, według Wnioskodawcy, procedowanie z udziałem sędziów nominowanych do pełnienia urzędów sędziowskich w postępowaniach, w których uczestniczyła tak ukształtowana Krajowa Rada Sądownictwa, narusza zasady ustrojowe i może grozić nieważnością postępowania III PSKP 49/22.

Wnioskodawca wskazał również, że w ramach weryfikacji wniosku złożonego w trybie w art. 29 § 5 u.SN badaniu podlega nie tylko kwestia prawidłowości powołania sędziego na urząd, lecz także całościowa działalność danego sędziego. Odnosząc się do ostatniej z ww. przesłanek, Wnioskodawca podniósł, że wprawdzie nie dysponuje całościową wiedzą na temat przebiegu kariery zawodowej SSN X.Y., niemniej z doniesień medialnych wynika, że SSN X.Y., orzekając jeszcze w Sądzie Okręgowym w X. w sprawach dotyczących tzw. „ustawy dezubekizacyjnej”, oświadczyła, że nie podziela i nie akceptuje uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r., III UZP 1/20, odnoszącej się do kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Natomiast w odniesieniu do postępowania sędziego po nominacji do Sądu Najwyższego, Wnioskodawca wskazał na okoliczność (również zaczerpniętą z doniesień medialnych), że SSN X.Y. – inaczej niż tzw. „starzy” sędziowie Sądu Najwyższego – wydała postanowienia o odmowie przekazania spraw karnie przeniesionych sędziów do innego sądu, wskazując, że w jej ocenie nie wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

SSN X.Y. w oświadczeniu złożonym w trybie art. 29 § 15 u.SN wniosła o odrzucenie wniosku K.P., wskazując na jego niedopuszczalność.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek K. P., jako niedopuszczalny, podlega odrzuceniu.

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z § 16 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. - Regulaminu Sądu Najwyższego (Dz.U. z 2022 r., poz. 1489), wszelkie czynności związane z wyznaczaniem (ewentualnie zmianą) członków składu orzekającego do rozpoznania danej sprawy toczącej się w Sądzie Najwyższym należą do kompetencji Prezesa Sądu Najwyższego kierującego daną izbą, w której sprawa ta ma być rozpoznana, nie zaś do kognicji Sądu Najwyższego orzekającego w przedmiocie wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego. Z tych przyczyn wniosek K. P. w części obejmującej żądanie zmiany składu orzekającego w sprawie III PSKP 49/22 należy uznać za pozbawiony podstaw prawnych.

W pozostałym zakresie wniosek K. P. nie spełnia natomiast określonych w art. 29 § 5 u.SN warunków konstrukcyjnych.

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, w brzmieniu obowiązującym od 15 lipca 2022 r., dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności). Na podstawie art. 29 § 9 i 10 u.SN, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 u.SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów

(naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Oznacza to w istocie, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 u.SN jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stoi przy tym na stanowisku, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 u.SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Na podobnym stanowisku stanął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych

jeszcze okoliczności (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22).

Bez wątpienia wniosek K. P. o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 u.SN nie czyni zadość powyższym wymaganiom.

Szczegółowa analiza wniosku K. P. o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości SSN X.Y. prowadzi do stwierdzenia, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 u.SN wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego X.Y. na urząd Sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez Wnioskodawcę powołana), lecz *de facto* koncentruje się na, występującej zdaniem Wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której Wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. Jak już wyżej wskazano, tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN, gdyż celem przewidzianej tam instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności nie zostały wskazane.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że Sąd Najwyższy nie dopatrył się w okolicznościach powołania SSN X.Y. faktów tego rodzaju, które mogłyby podważać zaufanie do jej bezstronności i niezawisłości. W szczególności nie można nie dostrzec jej wieloletniego doświadczenia orzeczniczego i specjalizacji w problematyce, która predestynuje do orzekania w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, o czym świadczy choćby fakt, że bezpośrednio przed nominacją do Sądu Najwyższego SSN X.Y. orzekała w Sądzie Okręgowym w X. w wydziale pracy. Nie pozwala to na stwierdzenie istnienia jakichkolwiek okoliczności, choćby uprawdopodobniających tezę, że w ramach procedury powołania tego Sędziego brano pod uwagę argumenty

pozamerytoryczne, które obecnie mogłyby w jakikolwiek sposób rzutować na niezawisłość i bezstronność SSN X.Y.

Nie spełnia również wymagań konstrukcyjnych wniosku określonych w art. 29 u.SN zarzut Wnioskodawcy odwołujący się do okresu orzekania przez SSN X.Y. w Sądzie Okręgowym w X., tj. przed powołaniem jej do Sądu Najwyższego.

W związku z tak sformułowanym zarzutem należy jeszcze raz przypomnieć, że zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, podstawą uznania, że sędzia Sądu Najwyższego nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności mogą być wyłącznie okoliczności towarzyszące jego powołaniu i okoliczności dotyczące postępowania sędziego po powołaniu. Ustawa o Sądzie Najwyższym identyfikuje więc tylko te dwie (niezależne od siebie) przesłanki tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego. Poza kognicją Sądu Najwyższego w sprawie dotyczącej tzw. testu niezawisłości i bezstronności pozostają natomiast okoliczności dotyczące postępowania sędziego przed jego powołaniem (w tym przypadku przed nominacją do Sądu Najwyższego).

Jako konstrukcyjnie nieprawidłowy należy także uznać zarzut wniosku oparty na okolicznościach zachowania się SSN X.Y. po jej powołaniu do Sądu Najwyższego.

W odniesieniu do ww. przesłanki Wnioskodawca podniósł – opierając się na doniesieniach medialnych – że SSN X.Y. wydała postanowienia o odmowie przekazania spraw karnie przeniesionych sędziów do innego sądu, wskazując, że w jej ocenie nie wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, a co zdaniem Wnioskodawcy nie było prawidłowe.

Tymczasem podkreślenia wymaga, że podejmowane decyzje procesowe nie mogą być przedmiotem oceny w ramach wniosku złożonego w trybie art. 29 § 5 i n. u.SN i nie uzasadniają wyłączenia sędziego w tym trybie. Przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi daną sprawę wadliwie samo w sobie nie świadczy bowiem o stronniczości sędziego (podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22, podobnie też m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 17 września 2018 r., VI ACa 204/18 i Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z 26 czerwca 2014 r., I ACz 1128/14, na gruncie art. 49 k.p.c.). Niedopuszczalne jest tym samym przyjmowanie co do zasady odpowiedzialności

(w tym dyscyplinarnej) sędziego za jego działalność orzeczniczą. Na takim generalnym stanowisku stoi również m.in. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. m.in. wyrok TSUE z 16 listopada 2021 r., od C-748/19 do C-754/19). Już z tych przyczyn formułowanie tego rodzaju zarzutu uznać należy za niedozwolone.

Analizując dopuszczalność wniosku K. P., nie można wreszcie nie zauważyć, że omówiona wyżej okoliczność (dotycząca zachowania sędziego po powołaniu) ma charakter generalny i może dotyczyć w istocie każdej sprawy kasacyjnej rozpoznawanej przez SSN X.Y. W nawiązaniu do treści art. 29 § 5 oraz § 9 u.SN nie stanowi to zatem wypełnienia obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego – już po jego powołaniu – w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy (w tym przypadku sprawy III PSKP 49/22) i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku.

W tym znaczeniu należy zatem uznać, że Wnioskodawca nie wskazał także, jak w okolicznościach sprawy III PSKP 49/22 ewentualne naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności, związane z powołaniem Sędziego X.Y. na urząd Sędziego Sądu Najwyższego i późniejszym postępowaniem tego Sędziego, mogłoby wpływać na wynik tej sprawy. Oznacza to, że również w tym zakresie stanowiący przedmiot analizy wnioszek K. P. zawiera braki konstrukcyjne.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że analizowany wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 u.SN, i na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 24 u.SN orzekł jak na wstępie.

Wymaga przy tym wyjaśnienia, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest już pogląd, iż w sprawie cywilnej (przez którą należy również rozumieć sprawę z zakresu prawa pracy) odrzucenie wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, ze względu na niespełnianie wymogów wniosku określonych w art. 29 § 9 u.SN, następuje w składzie jednego sędziego (zob. w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22; 13 października 2022 r., III CB 2/22; 6 lutego 2023 r., III CB 5/23; 17 lutego 2023 r., III CB 11/23).

(K.B.)

[f.n]